

wat tijdens de kriegsbedrijven nog niet was meegenomen. Vele paupers uit de onderste lagen van de bevolking sloten zich uit armoede bij de benden aan."

De volgende beroepsgroepen bevonden zich bij de Bokkenrijders: klompenmakers, timmerlieden, wevers, koddebeiers, landbouwers, paardekooplieden, zelfs een herbergierster. Opvallend is het relatief grote aantal vilders. Er waren ook wel eens lieden van een hoger sociaal niveau onder de bendeleden, meestal waren zij de leiders.

Prof. Dr. W. Jappe Alberts voegt hieraan toe: "Zo hier en daar kan men in de processtukken lezen, dat armoede geleid heeft tot deelnemen aan de roof en diefstal. Het feit, dat de Bokkenrijders ook gevonden worden buiten de kring van onmaatschappelijken, zou erop kunnen wijzen, dat men hier ook te doen heeft met in de maatschappij van die dagen opkomende denkbeelden van gelijkheid, die tot bewust verzet geleid hebben, ingegeven door een gevoel van sociale achterstelling en verongelijking." 4)

Bij het eerste optreden van de Bokkenrijders kozen ze vooral kerken en pastorieën uit, waarschijnlijk omdat zich daar het meeste zilverwerk bevond, dat door de helers naar Luik werd vervoerd. De kerken van Baesweiler, Merkstein, Eijgelshoven, Afden, Hoensbroek, Amstenrade, Walhorn, Klimmen, Schinveld, Nuth, Oirsbeek, Brunssum, Schaesberg en Marienberg, alsmede de pastorie van Merkelbeek moesten het ontgelden. Ook in Wijnandsrade verschenen ze. Pastoor G. Peeters 5) schrijft hierover: "In den nacht van den 6. op 7 April 1732 zijnde Palmzondag, had in de kerk een brutale diefstal plaats, te weten van een zilveren ciborie, zilveren ampullen, twee alben en rochetten, het kleed van O.L. Vrouw en een kostbaar velum; alles ter waarde van f 300,-"

Het is niet bekend of de daders ooit opgespoord zijn, maar deze benede is voor een groot deel tussen 1741 en 1742 ontmanteld; al dan niet met de pijnbank afgedwongen bekentenissen leidden tot vele arrestaties en ter doodveroordelingen, hetzij aan de galg, onthoofding, verbranden na voorafgaande worging, radbraken of vierendelen en bij lichtere straffen: geseling, radbraken of vierendelen.

Het tweede bezoek van de Bokkenrijders vond plaats in de nacht van 19 op 20 april 1762 (dus 220 jaar geleden). Pastoor Peeters schrijft hierover aan de hand van hem bekende archiefstukken: 5)

"Kort na het ongeval had ten overstaan van den Heer officier en de schepenen benevens secretaris eene visitatie plaats en 'alstoen, -zoo luidt het stuk- in het zoogenaamd Panhuis bevonden omtrent den styl van de huysdeure door eene leeme wandt drie steken met een instrument gelyck een mes gedaen tot op een bredt, naer alle apparentie door de dieven probeert een gat te maecken dat de deure daerdoor konde geopend worden; verders gesien aen den daer neffens staenden stijl ende in de deure veele diepe knieen ende schraepen nae alle gedachte met groote houten en breekysers daerin gebracht, sulx ook gesien aen de keukendeure een gaetje waardoor een kogel gevlogen is tot in den wandt van den nehren, dan verders in de keuken in de wandt bevonden twee kuylen met kogelen geschoten, ende door de kamerdeur een kogel gevlogen, oock daer in den wandt bevonden twee kuylen met kogelen geschoten; ende op de kamer neffens de groote kamer hebben wy gesien dat de glasenvenster aldaer byna in alle stukken is, alsoock de yseren roodtjes in stucken ende aff syn; soo dat sulx nae alle apparentie met vehemente slaegen moet gebeurt syn. Aldus gedaen op dato als boven.

Ita attestor

R. Quix schepenen. H. Goffin schepenen

H. Dullens secret. substitutus.'

Na eedaflegging hebben voor de hiergenoemde officieren in judicio extraordinairie verklaard als volgt: 'de meester van het Panhuis verklaart dat hij te middernacht na geweldadige inbreuck door vijf